

Behoud van postdienstverlening voor burgers en bedrijven vraagt om snelle besluitvorming

Er liggen prangende vraagstukken op tafel over de toekomst van een gezonde en duurzame postvoorziening in Nederland, specifiek over de Universele Postdienstverlening (UPD). Besluitvorming hierover is urgent: voor de gebruikers van post, voor alle postvervoerders en voor alle medewerkers in onze sector.

Al meer dan 225 jaar bezorgt PostNL post voor burgers, (MKB-)bedrijven en (overheids)organisaties. Het gaat om belangrijke documenten zoals stempassen, oproepen voor belangrijke afspraken, persoonlijke boodschappen zoals geboorte- en rouwkaarten en ook medische post zoals hielprikjes of ander diagnostisch materiaal. Voor bepaalde groepen in de samenleving is post nog steeds cruciaal om te kunnen communiceren, zoals mensen die minder digitaal vaardig zijn of geen toegang hebben tot digitale middelen. Ook voor bedrijven en overheidsinstanties is post nog steeds een belangrijk middel om te kunnen communiceren. Ongeveer 95% van alle post in Nederland, zo'n 6,3 miljoen brieven per dag, wordt door het landelijk dekkend postnetwerk van PostNL bezorgd. We werken daarbij samen met regionale postvervoerders en 22 sociale werkplaatsen. Een deel van deze partijen bezorgt met hun regionale netwerken post voor PostNL. Daarnaast bezorgt PostNL brieven van regionale bezorgers die buiten hun eigen bezorgregio valt. Bij het postbedrijf van PostNL werken ca. 22.000 mensen waarvan zo'n 15.000 postbezorgers die vijf dagen per week post bezorgen in alle straten in Nederland. In totaal werken er zo'n 2.250 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij en voor ons postbedrijf. Ook voor al deze medewerkers is het van belang dat er snel duidelijkheid komt over de toekomst van de postbezorging.

Neerwaartse spiraal

De continuïteit van de postmarkt staat al lange tijd onder druk. In de afgelopen 20 jaar is 70% van het volume verdwenen. Waar mensen 20 jaar geleden gemiddeld nog drie brieven per dag ontvingen, zijn dat er vandaag de dag ruim drie per week. De markt bevindt zich in een neerwaartse spiraal: er is sprake van aanhoudende volumekrimp waardoor de kosten per brief stijgen, bovenop een autonome toename van de kosten. Dit is niet meer op te vangen met verdere kostenbesparingen of prijsstijgingen. Dit alles speelt zich namelijk af binnen een strikt wettelijk servicekader, waarbij de eisen van UPD al jaren niet zijn aangepast aan de veranderende omstandigheden en de wensen van gebruikers.

PostNL heeft het postbedrijf jarenlang aan de marktontwikkelingen weten aan te passen door ieder jaar kosten te besparen, in totaal al ruim 500 miljoen euro in de afgelopen 10 jaar. Denk aan het centraliseren van onze operationele locaties en het voortdurend aanpassen van bezorgroutes. Maar deze mogelijkheden zijn nu uitgeput. Een landelijk dekkend netwerk met hoge UPD eisen in stand houden, brengt hoge kosten met zich mee zonder dat daar voldoende inkomsten tegenover staan. Deze eisen passen niet meer bij wat mensen verwachten van de postdienstverlening en bereid zijn hiervoor te betalen.

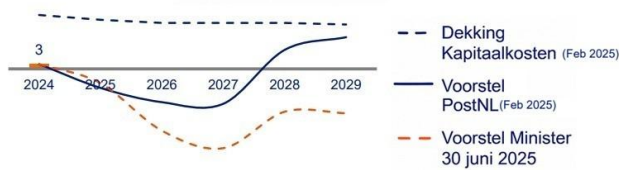
Houdbaarheid UPD in gevaar

In de afgelopen 2 jaar werd op de postvoorziening, waaronder de UPD, onvoldoende rendement behaald om op duurzame wijze te kunnen blijven opereren en te investeren. Sinds 2025 maakt het postbedrijf zelfs verlies. Dit raakt niet alleen de uitvoering van de UPD, maar kan, ook volgens de ACM, niet van een privaat bedrijf als PostNL worden gevraagd¹. Uit het onderzoek van de ACM volgt dat *“zonder aanpassingen de postdienst structureel verlieslatend zal zijn”*.² Dit zal jaar over jaar verder verslechteren en kan zo niet voortduren.

¹ 2025-04-24, ACM, De Postmarkt in Transitie, pagina 4

² 2025-04-24, ACM, De Postmarkt in Transitie, pagina 4

Geprojecteerde genormaliseerde EBIT Mail in Nederland
in € m, indicatief

Ook het meest recente voorstel van de Minister van Economische Zaken, dat dateert van 30 juni 2025, is onvoldoende om terug te keren naar een duurzaam model. Uit de afbeelding hiernaast blijkt dat ondanks deze maatregelen de postdienstverlening, waar de UPD-post onder valt, de komende jaren verlieslatend blijft. De vertraging en onzekerheid van de

aanpassing van het wettelijk kader heeft al geresulteerd in een significante afschrijving op goodwill van het postbedrijf, wat de ernst en noodzaak van snelle besluitvorming illustreert.

Wetswijziging, nota's en voorstellen bieden geen antwoord op urgente vraagstukken

De afgelopen periode heeft de postmarkt veelvuldig in de belangstelling van de media gestaan. In de berichtgeving wordt het publieke debat over de toekomst van de postmarkt al volop gevoerd. Ook de aan de ACM gevraagde onderzoeken zijn afgerond. Het is goed dat de Tweede Kamer de wijziging van de Postwet nu wil behandelen, maar de voorstellen van de minister die nu voorliggen bieden vooralsnog geen oplossing voor de urgente problematische situatie waar de markt nu in zit. De wijziging van de Postwet die voorligt dateert grotendeels al van 2020 en had als doel om voorbereid te zijn op de situatie waarin de continuïteit van de UPD in gevaar zou komen. Inmiddels liggen er naast het verouderde wetsvoorstel, een nota van wijziging met enkele aanscherpingen, diverse marktonderzoeken waaronder het ACM-onderzoek uit april 2025³ en een recent voornemen van de minister op tafel. De documenten zijn vooralsnog omgeven door onzekerheid over de precieze invulling en ook concrete lagere regelgeving die duidelijkheid zou moeten geven over de uitvoering ontbreekt. De situatie waar de voorliggende wetswijziging op zou moeten anticiperen doet zich inmiddels al voor: de continuïteit van de UPD is in gevaar en dit vraagt om een acute oplossing.

Drie cruciale stappen

Het is cruciaal dat er duidelijkheid komt, er op zeer korte termijn keuzes worden gemaakt en concrete stappen worden gezet om de alsmaar groter wordende problemen binnen de UPD op te lossen. Er moeten besluiten worden genomen over de servicekaders van de UPD, welke onderdelen wettelijk beschermd moeten blijven en hoe de kosten voor de uitvoering worden gedragen. En het gaat over de vraag welke dienstverlening past bij de behoeftes van de gebruikers. Daarvoor zijn er op korte termijn 3 cruciale wijzigingen nodig:

- Het aanpassen van het wettelijke servicekader, zoals ook voorgesteld door de minister in de kamerbrief van 30 juni 2025, moet zo snel mogelijk worden doorgevoerd. Deze wijziging betreft het bezorgen van een standaard UPD-brief naar binnen 2 dagen (D+2), en de flexibiliteit om te kunnen overstappen naar binnen 3 dagen (D+3). Hiervoor is wijziging van lagere regelgeving op zo kortst mogelijke termijn noodzakelijk. Ook de ACM concludeerde in haar onderzoek dat een versobering van de bezorgsnelheid via D+2 naar D+3 een noodzakelijke richting is om de grootste kostenbesparingen te realiseren⁴. In de ons omringende landen zien we dat er al op grote schaal sprake is van D+3 en D+4 bezorging voor standaard UPD-post.
- Een uitvoerbare en betaalbare kwaliteitsnorm. De voorgestelde kwaliteitsnorm van 95% voor de standaard UPD-post is in de praktijk inmiddels onuitvoerbaar vanwege het arbeidsintensieve karakter van de postbezorging en leidt tot een onevenredig hoge last. Ook de ACM bevestigt dat een dergelijke norm leidt tot hogere kosten en het financiële resultaat (nEBIT) drukt⁵. In dat kader is een D+2 bezorging op een kwaliteitsniveau van

³ 2025-04-24, ACM, De Postmarkt in Transitie

⁴ 2025-04-24, ACM, De Postmarkt in Transitie, zie bijvoorbeeld pagina 34.

⁵ 2025-04-24, ACM, De Postmarkt in Transitie, zie bijvoorbeeld pagina 34.

95% niet realistisch. Op dit moment behaalt PostNL een kwaliteit in het D+1 model van 86%. Een nieuwe norm moet weer haalbaar en betaalbaar zijn zodat de UPD voor gebruikers betrouwbaar is. In een D+2 model, gevolgd door een D+3 model, kan de huidige kwaliteit van de overkomstduur worden verbeterd waarbij tenminste 9 van de 10 brieven op tijd worden bezorgd. Rouwpost en medische zendingen kunnen via een apart proces tegen een hoger tarief, met een hogere kwaliteitsnorm en met extra zorg en aandacht bezorgd blijven worden.

- PostNL voert op dit moment en in het voorstel van de minister de komende jaren verplicht een wettelijke taak uit met hoge bijbehorende kosten. Het gaat dan naast D+1 en D+2 bezorging bijvoorbeeld ook om het in stand houden ca. 10.000 brievenbussen door het gehele land en de 6-daagse bezorging van rouw- en medische post. Daarvoor houdt PostNL een kostbaar netwerk in stand dat past bij de eisen van de overheid, niet bij de commerciële werkelijkheid. Daarbij moet niet alleen de vraag worden beantwoord over de wensen en eisen die de maatschappij aan de UPD-dienstverlening stelt, maar ook hoe deze op korte en lange termijn bekostigd worden. Uitgangspunt daarbij moet blijven dat een wettelijke taak die door een privaat bedrijf wordt uitgevoerd nooit verlieslatend mag zijn. Daarvoor is het noodzakelijk dat een financiële waarborg voor de kosten van de UPD wordt opgenomen in de wet.

Snelle eerste stap is vereist voor toekomstige borging postdienstverlening

Al geruime tijd dringt PostNL aan op aanpassing van het wettelijke servicekader, zodat de UPD ook in de toekomst op een verantwoorde manier kan worden uitgevoerd. De initiële voorstellen liepen nog vooruit op een toekomstige situatie waarin de UPD verlieslatend zou worden. Enkele jaren later is de toekomstmuziek van toen, de bittere realiteit van vandaag de dag.

PostNL roept de Tweede Kamer en de minister op om de eerste aanpassing aan de UPD zo snel mogelijk in gang te zetten via een aanpassing van de lagere regelgeving. Het door de minister ingediende voorstel voor D+2 in 2026 en D+3 enkele jaren later is wat PostNL betreft een eerste stap, maar moet gepaard gaan met een aanpassing van de kwaliteitseis. Daarnaast is snelheid geboden omdat de noodzakelijke stappen tijdig doorlopen moeten zijn. Het zetten van deze stap is logisch: er is reeds brede maatschappelijke steun voor deze aanpassing wat ook wordt bevestigd in de onderzoeken die voorliggen en deze wijziging is ook volledig in lijn met ontwikkelingen in vrijwel alle andere EU-lidstaten in de afgelopen jaren.

Een stapsgewijze aanpassing van het netwerk sluit niet alleen aan bij de behoefte van de gebruikers van de UPD, PostNL verwacht hiermee ook schokeffecten in de operatie te voorkomen en de afbouw op een sociaal verantwoorde manier via natuurlijk verloop van medewerkers en met speciale aandacht voor onze collega's met een afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen uitvoeren. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om de goede samenwerking met alle regionale postbedrijven en deze collega's voort te zetten.

Toekomst voor postdienstverlening

Besluitvorming over de inrichting van de UPD en de postdienstverlening liggen bij u en de minister. Er moeten snel beslissingen worden genomen in het maatschappelijk belang om zo te komen tot eerlijke oplossingen. Een zorgvuldige afweging tussen wat gebruikers redelijkerwijs mogen verwachten en welke onderdelen wettelijk beschermd moeten worden is vereist. Dat geldt zowel voor de herziening van de Postwet als voor het voorstel van de minister. Op korte termijn is het vooral van belang om de bezorgtermijn aan te passen, een uitvoerbare kwaliteitsnorm te gaan hanteren en een financiële waarborg voor de kosten van de UPD in de wet op te nemen. Op die manier kan in gezamenlijkheid de toekomstige postmarkt worden vormgegeven.